

„Ha az út könnyű, a cél értéktelen.”

Dan Abnett

Emlékszem...

Dr. Merő Béla emlékező gondolatai két részben, IV tételben

Első rész.

(Készítette: Pénzes Csaba)

Édesanya 1937

I.

Apám Zólyomban született, tót származású családban, öten voltak testvérek. A nevünk Mikulkáról lett magyarosítva Merőre. Nagypapám nem ismertem, csak nagyanyámmal találkoztam, akit boszorkánynak nevezünk – nagyon összetört az öt gyerek nevelésében. A testvérek közül hárman egyetemem végeztek úgy, hogy föl váltva jártak katalógusra, ketten mindig dolgoztak, hogy el tudják tartani egymást és a családot. Gyula nagybátyám jogász lett, édesapám és Béla, matek – fizika szakon végzett. Édesapám Egerben a hadapród képzőben tanított, majd kikerült a frontra, mint tüzér százados. Kint kilőtték alóla a lovát, ő megúsza sebesülés nélkül. Hazajött eltávra, közben a szovjet csapatok egy támadás során megölték a százada szinte minden katonáját ez nagyon lesújtotta. A háború végén angol hadifogságba esett, és az egyik koncentrációs táborban halottakat kellett temetniük, itt egy angol tiszt felfigyelt rá, és el akarta vinni Dél-Afrikába egy gyémántbányába munkafelügyelőnek, de nem ment el. Hazajött.

Édesanyámmal Észak – Erdély visszacsatolásakor ismerkedtek meg. Anyai nagypapám, Buzogány Elek kántortanító volt. Ezen ágról ősi székely családból származom – ükapám sírját meg is találtam Újszékelyen. Nagyanyám Buzogány Rozália. Igazából nagypapámat szerettem nagyon. Sokszor játszott nekem orgonán a közeli kis templomban. Minden reggel tornászott két 25 kilós buzogánnyal. Amikor kint töltöttem a szünidőt náluk, minden nap felmentünk a Somos tetőre, és amikor kiléptünk a házukból, elkiáltotta magát: ”Előre magyarok!”. Én kissé szégyenkezve néztem körül. Télen, nyáron fel kellett gyalogolni – néha nagyon elegendő volt. Édesanyám velem terhesen lépett át a határon, és a románok természetesen elvették minden ékszerét, apámmal aztán Palánkon találkoztak, ott keltek egybe. Szekszárd mellett van egy mezőgazdasági kollégium, apám ennek lett az igazgatója. Valamiért nem vitték el az elvtársak, mint sokukat, akik nyugati fogságba estek. Apám a szerencsés túlélők közé tartozott, gondoljunk csak bele, 1909-ben született, I. világháború, Tanácsköztársaság, II. világháború, a hadifogság. Emlékszem rá, hogy jártak hozzá Pórfy György vezérőrnagyék, és mindenáron el akarták vinni Pécsre a Tüzértiszt Akadémia vezetőjének. Apám százados volt, kinevezték volna ezredesnek, de nem vállalta, így Rákosi nem

Családi kép

végeztette ki később, mint a társait. Apámra úgy emlékszem, hogy reggel, mikor felébredtem, ült az íróasztalnál és dolgozott, és este, mikor lefeküdtem, ült az íróasztalnál és dolgozott. Keményfejű ember volt, nem lehetett megvesztegetni.

Már katona voltam, amikor a színházban, az akkori Megyei Művelődési Központ épületében Zalaegerszegen a Központi Bizottsági és helyi elvtársak előtt játszottuk a Balasagyarmati Színház Fesztiválján betiltott darabunkat: A völgy felett lebegő lány című misztériumjátékot és Ernesto Che Guevara élete a DNFF kulturális osztagának előadásában egy dél-vietnámi faluban-t, amit ketten írtunk költő barátommal, Baka Istvánnal. Emlékszem szövegére: „Európa nagy hajó, Amerika nagy hajó, de mi a legelső fedélzeten utazunk s ölünkben mint brosrák, testvéreink nyála fehérlik.” Az előadás után megfenyegettek, hogy lecsukatnak, de Boros Imre ezredes nem engedte. Pásztor Gézáné azt mondta nekem: „Maga Merő, olyan konok, mint az apja.”

Ezen elgondolkodtam, hogy az én apám miért volt konok, és meg is kérdeztem. Kiderült, hogy itt volt érettségi elnök, a 40-es évek végén, és egy osztály ugyanazt a hibát követte el matematikából. Apám fel függesztette őket, erre elkezdtek győzködni vonja vissza, de nem tette...

Két testvérem van, egy öcsém és egy bátyám, mind a kettő mérnök, én lógtam ki egyedül a humán beállítottságommal a családból. A bátyám 10 évvel idősebb, mint én, három diplomás mérnök, Egerben dolgozott a LEHEL gyárban. Egyszer volt egy súlyos karambolja, nagyon komoly fejsérülést szenvedett, és később ennek a szövődményei vitték el... Öcsém hadmérnök, Kijevben végzett, most Pesten él. Apám nem szerette a színházat. A Reflex Színpaddal a betiltott Guevara darab helyett a Párizsi Kommunőről csináltunk előadást, amiben ez a dal szerepelt: „Elbűvölő és bájos a szende nyaktiló, kicsit, nagyot magához csábító, oly hódító, ez ám a jó, ki mondaná, hogy nem rendjén való.” A dalt az előadás végén, a nézőtérén

énekeltük. Számunkra váratlanul a nézők többsége - Szabolcs Péter szobrászművész vezetésével - velünk együtt felrohant a színpadra. Hatalmas siker volt, amelynek hatására apám, aki ott ült a nézőtéren, a következő évben bérletet váltott Kaposváron. Megérezte a színház erejét.

A család Palánkról elkerült Dombóvárra, ahol apámat kinevezték a Tanítóképző Intézet vezetőjévé, itt laktunk 1957 ősziéig.

Édesanyám irodalom-történelemszakos tanárnő volt, és zseniálisan mondott verset. 56' október 23-án is verset mondott volna a rádióban - a Kőműves Kelemen balladáját -, apám meg egy matematikai konferencián vett volna részt. Ültünk Dombóváron a rádió mellett, de csak katona- meg komolyzene szólt. Pesten édesanyámék még elindultak a rádióba, de már nem értek oda, egy lakásban húzták meg magukat. Aztán fönt maradtak, mert nem tudtak hazajönni, később - természetesen - feljelentették őket, hogy részt vettek a forradalom előkészítésében. Ekkor kirúgták apámat, és visszakerültünk Szekszárdra, egy vályogházba kellett költöznünk. Pottyantós budi az udvaron, Dombóvár után majdnem nyomor. Érdekes, hogy a legsúlyosabb kijelentése elkerülte figyelmüket. Az 56-57-es tanév-szalagavatóján azt mondta, örül, hogy a diákok a zöld színű szalagot választották és nem a pirosat, mert a zöld a remény színe. Dombóváron, az iskolában a diákok két részre szakadtak voltak Kádár-pártiak és Nagy Imre-pártiak, és egymást „akasztgatták” fel a fogasra. Elgondolkodtató, hogy minden politikai csoportosulásnak azonnal az akasztás jut eszébe...

Furcsán indult az iskolai tanulmányom. A szüleim el voltak keseredve, hogy nem tudok olvasni. Akkor még szótagolva tanulunk olvasni, és én, valamilyen oknál fogva, képtelen voltam erre. Karácsonyra megkaptam az Egri csillagokat, és két nap múlva közöltem, hogy elolvastam. Mondták, hogy nem létezik. Ekkor részletesen elmeséltem a regényt. Ekkor derült ki, hogy nem tudok szótagolva olvasni, hanem belátással olva-

sok, azaz képszerűen. Óránként 300 oldalt tudok ma is elolvasni, ezek után nekem nem kellett szótagolva olvasnom az iskolában.

Apám nagyon kegyetlen volt velem - ő volt az igazgató -, és nekem hatszor annyit kellett teljesítenem, mint másnak. Édesanyám levelező tagozaton végezte a Pécsi Tanárképző Főiskolát, s én kölcsönöztem ki a könyveket a könyvtárból. Vele együtt elolvastam valamennyit. Hatodikos koromig az összes kötelező és ajánlott irodalmat elolvastam. Amikor Szekszárdra költöztünk, a IV. Béla-téri Általános iskolába jártam, ahol egyik héten délelőtt, a másikon délután volt tanítás, ráadásul gyenge tanáraink voltak. Rossz tanárnál nincs elkésztőbb. Átírtam egy másik iskolába, ahol egy matektanárral kerültem összetűzésbe, aki előszeretettel dobálta a kulcsosomóját a gyerekekhez, és egyszer fejbedobott, édesanyám bement, és „rendet” csinált. Ezután kerültem abba az iskolába, ahol édesanyám tanított. Volt valami ünnepség, és egy viharkabátos, szemüveges fiút az édesanyja taszigálta ki a színpadra verset mondani. Ő volt Baka István. Egyszer, amikor a napköziben sorban álltunk kajáért, egymás mellé keveredtünk, és elkezdtünk beszélgetni.

A Kisdobos című filmet „elemeztük”. Innentől indult a barátságunk, ami egészen a haláláig tartott. Ez a barátság nekem nagyon sokat jelentett, esténként egymást kísérgettük haza, zenét hallgattunk és lefordítottuk képekre. Történeteket meséltünk felváltva az óráközi szünetekben az iskolaudvaron - nagy hallgatóság számára, és úgy gondoltuk, hogy barátságunk olyan, mint Petőfi és Jókai barátsága.

A középiskolában nyaranta Faddombori mellé, a Duna partra jártunk ki egy átalakított fakarusz bódéba - Pista édesanyjának az egyik munkatársáé volt - nyaralni, álmodozni, a csillagokat bámulni, és a tábortűz mellett megváltani a világot.

A szüleim elváltak, éppen akkor fejeztem be a 8. osztályt. Az apám elvitte magával öcsémet Kaposvárra, ahol idővel a Tanítóképző igazgatója lett, s én ottmaradtam

abban a lepusztult házban édesanyámmal. Csak a könyvek és a barátság volt, ami segített túlélni. Később édesanyám férjhez ment egy lecsúszott katonatiszthez, aki elképesztően sokat ivott, és ilyenkor bántotta édesanyámat – én meg őt, mert megvertem. Édesanyám borzasztóan őrlődött közöttünk. Én soha nem akartam a színházhoz keveredni - mivel az a pillanatok művészete, s kamasz koromban a „halhatatlanságra” vágytam - mindezek ellenére két csoportnak is a tagja voltam. A gimnáziumban volt önképzőkör, ahova elsős nem kerülhetett be, de mi Baka Pistával bekerültünk úgy, hogy „székfoglaló” előadást kellett tartanunk, Pista Rainer Maria Rilke-ről beszélt, én meg a görög filozófusokról. Baka Pista második korában már az önképzőkör elnöke lett – amit mindig végzősök töltöttek be –, én pedig a színjátszó csoportnak lettem az elnöke.

Filmrendező szerettem volna lenni, de nem vettek fel a filmrendezői szakra – visszaküldték a papírjaimat, mondván szerezzek előbb egy diplomát, mert ehhez a szakhoz előnyös. Persze voltak, akik érettségi után bekerültek... Másodiknak a magyar – orosz szakot jelöltem meg Szegedre. A felvételin úgy éreztem, hogy úgy bánnak velem, mint ahogy annak idején elbánhattak József Attilával. Pont József Attilát húztam, és egy tanár elkezdett okoskodni, erre én egy kicsit ironizáltam Szegedről – nem kellett volna –, a KISZ-megfigyelő elmondta, hogy „ifjú titánként viselkedél, s ezért nem fogunk felvenni”. Így is történt. Ekkor a Népművelési Tanácsadóban kezdtem dolgozni Szekszárdon. Ezzel egy időben a Közgazdasági Technikumban létrehoztam egy színjátszó csoportot, amivel egykori gimnáziumomat kiütöttem a Helikoni továbbjutástól. A volt tanáraink ezután nem fogadták a köszönetemet, ugyanakkor ez a csoport mentette meg az életemet, mikor édesanyám meghalt. A próbákba tudtam menekülni. Közben játszottam a Művelődési Ház színjátszó együttesében is, *Aldo Nikolaj Hárman a padon című darabjában*.

Aztán apámhoz kerültem Kaposvárra, 18 és fél éves voltam. Azért mentem népművelés – könyvtár szakra, mert ott a képzés két és fél évig tartott, hogy ne legyek hosszú ideig teher számára. A szombathelyi főiskola gyengébb volt, mint egykori gimnáziumom. Viszont a diákok szellemi élete kiváló volt. Például alattam járt Nagy Gáspár – későbbi Kossuth-díjas költő, Térei Tibor évfolyamtársam a Katona József Színház- Vajna Pál, a Csiky Gergely Színház ügyvezető igazgatója lett, Wéhner Tibor művészettörténész... Viszont olyanok tanítottak mint Káldi János, a kiugrott pap, a Világító kapanyél című kötet szerzője, aki ki akart rúgni, mivel tudtára adtam, elegendem van a „szombathelyi szellemből”, mégsem sikerült neki.

Szombathelyen igazából az együttlét volt a fontos, az utolsó féléves gyakorlatot Szekszárdon végeztem. Ott szembesültem azzal a ténnyel, hogy senkinek sincs népművelés szakos végzettsége, s mivel nekem volt, elkezdtek gyűlölni érte. Aztán az is problémát okozott, hogy hosszú volt a hajam – akkor dacból levágattam kopaszra. Erre a főnökömet behívták a pártbizottságra és elkezdtek vele üvöltözni. Utasításba adták, hogy a Merő azonnal növesse meg a haját... Cseh Gábor festőművész barátommal, aki apámnál végzett Kaposváron, rendszeresen jártunk esténként sztriptíz bárba. Az innivalót biliárdozással kerestük. Ő kiválóan biliárdozott, én nem. Ezért én elkezdtem ügyetlenkedni valamelyik étteremben, persze mindig akadt kihívóm. Én ragaszkodtam a páros játszamához, s Gábort választottam. A tét négy láda sör volt. Mondanom sem kell, hogy állandóan nyertünk, utána átmentünk a bárba, ahol mindenki a vendégünk volt, hogy a sör fogyjon el. A táncosnők reklámot csináltak nekem, és 2 forintért simogathatták a kopasz fejem. Mikor 2000 forint volt a fizetés, 100 forintot kerestem esténként... Mindig is filmrendező akartam lenni, mert azt gondoltam, hogy a film legyőzi az időt, a film maradandó, nem gondoltam bele, teljesen mindegy, hogy az ember életében mi a maradandó, mi nem. Baka Pista elke-

rült Szegedre egyetemre, és ott is maradt. Ritkábban találkoztunk, bár sokszor jött Zalaegerszegre. Bemutattam a darabjait, még életében a „Háborús téli éjszakát”, és halála után a Korinthuszi menyasszonyt, a Yorick monológjait. Csináltunk egy kiállítást, Pataki Ferenc szegedi festőművésznék, Jimmi szervezte a színházban – ő tervezte a Korinthuszi menyasszony című kötetnek a borítóját. Barátaim megkérdezték tőle: nem akarod azt a képet a Bélának adni? Azt mondta: nem. Később megnézte a főpróbát és utána nekem adta azzal: „ez Pista világa”... Valahogy így zárult Baka Pista szála.

II.

A Megyei Művelődés Központok igazgatóinak volt egy továbbképzése Szekszárdon és a zalaegerszegi Művelődési Központ igazgatója Nyakas Gyula – volt ÁVH-s százados, bár akkor ezt nem tudtam – ott volt, és beetetett, hogy jöjjenek el Zalaegerszegre, ahol kapok egy pincészinházat, és fantasztikus munkafeltételek várnak. Elegem volt a sok piszkálódásból, és eljöttem, ekkor 1970-et írtunk.

Természetesen az ígéret ígéret maradt. De nem hagytam annyiban. A harmadik nap már volt színpadom, megkerestem régi színjátszókat: Németh Klárit, Bedő Sanyit, elmentem a Ságvári Gimnáziumba... A REFLEX nevet együtt találtuk ki Varga Csaba képzőművész barátommal.

Az igazgatómmal történt konfliktusok miatt, korábbi megállapodásunk ellenére, elvittek katonának, bár a szívem miatt le kellett volna szerelniük, de nem tették, mivel szükség volt rám, és a hadosztály kultúrunka-szervező tisztje mellé tettek, és beosztottak hadosztály-fotóriporternek.

Ez az „állás” segített túlélni a honvédséget. Meg az, hogy a katonaság alatt a Reflex tovább működött. Volt egy katonai és egy civil Reflex. Kiengedtek próbálni, és még a katonákat is kihozhattam a laktanyából. A 71-es Ki, Mit, Tud? -on a katonák és a civilek egymás ellen versenyeztek. A Reflex katona fele jutott tovább a televízióba Szabó Lőrinc

Testvérsiratók-jával. A Reflex egy nagyon fontos állomása volt életemnek, számtalan hazai és nemzetközi díjat kaptunk előadásainkért.

A katonaság után az irodalmi kapcsolataim miatt a III/III-asok gyorsan megtaláltak. Bejöttek a Megyei Művelődési Központba, és igazgatói „engedély után” elvittek Balatonfüredre. Egy szállodában várt egy elvtárs Budapestről és kérdezgetett. Másik alkalommal az utcáról vittek el egy város környéki borospincébe, és szabályosan valhattak és itattak. Nem volt mit mondanom. Zalaszentgróton rendeztük az amatőr világszövetség továbbképző táborát, és egyszer csak szól Vattay Dénes igazgató, Béla várnak. Ott állt egy elvtárs az itteni III/III-ból, és elvitt egy lefüggönyözött Volgával valamerre, majd megálltunk, és át kellett ülnöm egy másik autóba. Átültem és vittek – szintén nem tudom merre –, egy kocsmá előtt megálltak és mondták, menjek be. Bementem, mindenféle alakok voltak ott, a kocsmáros megszólal: Merő elvtárs, ott várják, és mutat egy ajtóra. Belépek, egy rosszcú pacák vár és bemutatkozik, valamilyen alezredes Budapestről és azt kérdezte, hogy volt az, amikor a Georg Malvius, az Amatőr Világszövetség főtitkára ezt meg ezt mondta. Nem tudom, feleltem, én részeg voltam. Rólam mindent tudott, tehát valaki jelentett a köreimből. Ugyanez történt, amikor hazajöttünk a Reflexszel a svájci fesztiválról. A színjátszóim vitték haza a bőröndjeimet, engem meg egy fekete Volga vitt el, és furcsa figurák vallattak, hogy mit csináltunk Svájcban. Később Ruszt elmondta, hogyan jöhetnek rá, ha lehallgatnak. Én felhívom telefonon, beszélgetünk, majd ő leteszi a kagylót, de én ne tegyem le, és ha van még egy kattanás, akkor lehallgatnak...

Ascher Tamás egyszer, mikor együtt zsűriztünk, azt mondta, hogy nem jó, ha egy profi rendező amatőröket rendez. Nem értette meg, hogy a profi színházban én akkoriban nem találtam azt a mentalitást, ami számomra nélkülözhetetlen. Ruszt is azt nyilatkozta, hogy a Reflex egy magatartás,

egy mentalitás volt. A színház egy gyár, és engem ez a része nem érdekel. Ebben az időben indult el az amatőrmozgalom lefejezése. Pál Isti átkerült Pécsre, aztán Szegedre, és Szolnokon tönkrement a vezetésben. Zsámbékiék a Lengyel Pali Miskolci Manézsát egy az egyben leszerződötték Kaposvárra. Ennek oka az volt, hogy nem volt igazi magyar avantgárd. Moholy Nagyéknak és Palasovszky Ödönnek voltak ezen a téren rövid kísérletei.

A magyar avantgárd valójában a Ruszt-féle Egyetemi Színpadon kezdődött, és csak azok vitték tovább, akik annak hatása alá kerültek. A 60-as 70-es évek amatőr színjátszása volt a magyar avantgárd...

Kováts Flóriánnal álltam a Megyei Művelődési Központ színpadán, és Pozsgai elvtárs – csak mi nem tudtunk róla-, Kanizsáról jött át, felnézett a zsinórpadrásra, és azt mondta: „ez jobb mint a miskolci, lesz színház Zalaegerszegen”.

Honnan merült fel, hogy színház legyen Zalaegerszegen?

Így utólag az az érzésem, hogy az elvtársak azt gondolták, a színházi életet ki kell venni a Reflex és a Merő kezéből, és „normális”, ha tetszik, hivatásos mederbe kell terelni. Később Bógel József, a Művelődési Minisztérium Színházi Osztályának „szürke eminenciása” mesélte, hogy amikor Malonyay Dezsővel, a Művelődési Minisztérium főosztályvezetőjével eljöttek Zalaegerszегre, és beszéltek Újvári Sándorral, a Megyei Tanács elnökével, Koplár Lajossal, a helyettesével és Varga Gyulával, az MSZMP Megyei Bizottságának első titkárával a színházalapításról, Malonyay Dezső körbenézett és megkérdezte, Merő Béla hol van? Erre azt mondták, Merő elvtárs, nem jó elvtárs. De itt rajta kívül – folytatta – senki nem ért a színházhoz, ha öt percen belül nincs itt, nem lesz színház Zalaegerszegen. Akkor a Megyei Művelődési Központ megbízott igazgatója voltam. Csöngött a telefon, azonnal menjek. Bejártuk az épületet, közben a Bógel Jóska-val lemaradtunk és beszélgettünk. Kiderült, hogy Székely Gábort vagy Zsámbéki Gábort

akarták Zalaegerszегre hozni. Azon gondoltam, ki lenne jó színházalapítónak?

Ekkor ötlött eszembe Ruszt József neve. Jóska 1977-ben meghívott Kecskemétre. El is mentem, jót beszélgettünk, majd eljöttem és írtam neki egy levelet, hogy egy produkcióra elmegyek, és akkor kiderül, hogy én megfelelek-e számukra, illetve a színház megfelel-e számomra.

Jóska halálosan megsértődött, mert nem mondtam igent. Feldobtam Bógelnek, mi lenne, ha Ruszt lenne az igazgató. Nem is rossz, mondta. Malonyaynak is nagyon megtetszett a javaslatom. Sokáig nem történt semmi, de az épület átépítése elindult. Egyszer azt kérdezte Kustos Lajos, Zalaegerszeg tanácselnöke: Béla, mit tehetnék én a színház érdekében? Mi lenne, ha a Rusztot meghívnánk Egervárra rendezni, kérdeztem? Jó ötlet - szervezd meg. Ekkor elkezdtem hívni Jóska-t, de mikor megtudta, hogy én keresem, nem vette fel a telefont. Beültem a Skoda 105-ösömbbe, és elmentem Szegedre. A Kis Színházban próbált, el akart tűnni, de mondtam neki, hogy nem én akarok jönni rendezni hozzá, hanem őt hívom hozzánk rendezni. Leültünk és beszélgettünk, majd eltűnt, 10-15 perc múlva visszajött, és azt mondta: Csikós Attila díszlettervezővel ekkor és ekkor jövünk Zalaegerszегre. A Tanácson az adott napon 12 órára vártuk őket, természetesen este érkeztek meg, kissé spiccesen. Kustos csak annyit mondott, „hát a művészek ilyenek”. Ettünk egy kicsit, ittunk egy kicsit, aztán átmentünk az épülő színházba. Jóska-nak tetszett az épület, és a Kustos Lajost is rokonszenvesnek tartotta. Másnap megnéztük az újonnan épült Városi Művelődési Központot és a Móricz Művelődési Házat, amelyet színházi stúdióvá építettünk át a Reflex Színpad számára. Aztán megállapodtunk, hogy rendez az Egervári Estéken. Jóska nem sokkal később felhívott telefonon: „Béla 2 órán belül választ kérek. Azt találtam ki, hogy legyen elő évad, a Városi Művelődési Központban próbálunk, nem kell még épület, csak meg kell oldani a színház lakhatását, és akkor jövök.” Bementem

Baka Pistával

Kovács Lajoshoz, a Megyei Tanács Művelődési Osztályvezetőjéhez, elmondtam, mi van. Elrohant a pártbizottságra, egy órán belül elintézte az ügyet, mindenki rábólintott. Visszajött és azt mondta: „Béla, ülj be a kocsidba, és menj le Szegedre, ne telefonálj, mert azt lehallgatják.” Elutaztam és elindultak a tárgyalások két szinten, a fenntartóin (pártbizottság) és a szervezőin, ami a mi hétköznapijainkat jelentette. Jött Menczel Robi díszlettervező, Böhm György dramaturg, és így együtt bele tudtunk szólni az átépítésbe, és rengeteg hasznos dolgot megvalósíthatunk.

Nagyon furcsa volt a helyzet, mert a Tornynos Csaba, a szakszervezet Kulturális Osztályának vezetője képviselte azt az intézményt, aminek én voltam az igazgatója, én pedig a színházat. Kovács Flóri hirtelen előjött azzal a javaslatával, hogy döntsék el, ki csinál jobb színházat: Ruszt vagy ő. Mögötte állt a pártbizottság, Karvalits Ferenc első titkárral az élen.

Közben a Jóska csipkeházi lakásában szerveződött a színház, megjött a Bischof Sanyi és lassan a többiek is.

Március 1-jén, a Megyei Tanácson értekezletet hívtak össze, amelynek feladata a színházvezető személyének eldöntése volt. Én Bíró László közművelődési csoportvezető szobájában vártam az eredményt. Jó 2 óras

tárgyalás után kijött a Jóska, kezében barna cukros papírzacskóval és azt mondja: „Én vagyok az igazgató, itt a bélyegző”. A pártbizottság Flórit támogatta, de a Kovács Lajosnak volt jogosítványa a színházigazgató kinevezéséhez. Megtette, másnap felmondott, és elment Szombathelyre a Tanítóképző igazgatóhelyettesének. Jóska azt mondta: „Most írjuk alá egymás személyiét.” Aláírtuk és lebélyegeztük, állandó színház címmel. Kimentünk és beültünk Koplár autójába, és elmentünk Szegedre, egyenesen be a klubba. A színészek és a műszak ott vártak ránk. A Jóska szerződtette a színészeket, én meg a műszakot.

Még a nyáron, amikor a Jóska elkezdte a próbákat Egerváron, jött az értesítés, mégsem ő lesz az igazgató, hanem valaki más. Annyi lehetőséget adtak, hogy a Jóska két ember közül választhatott. Én a Varga Zolit javasoltam... A Jóska egyetértett velem, így Varga Zoltán lett a színház első igazgatója. A nézőtéren pedig, a próbák alatt feltűnt egy fiatalember, aki sűrűn jegyzetelt, s akit aztán később pártbizottsági utasításra fel kellett vennünk...

Folytatás a következő számban